

ROMII | ISTORIE

FIȘE DE INFORMARE DESPRE ISTORIA ROMILOR INTRODUCERE GENERALĂ

Fișe de informare despre istoria romilor: Structură | Fișe de informare despre istoria romă.
| Bibliografie. Mulțumiri. Echipa pentru fișele de informare istorică

➤ *Aceste fișe de informare ne vorbesc despre istoria romilor: o națiune europeană având rădăcini în India. Originea și afilierea indiană a romilor sunt dovedite cel mai evident cu argumente lingvistice, pe baza limbii încă vorbite în zilele noastre, de către o bună parte din membrii acestei etnii eterogene. Romii înseamnă grupe diferite având diverse denumiri, pe care ei înșiși le-au găsit sau care le-au fost impuse din exterior: arlii, kales, gurbeti, kaale, căldărași, lovări, manuși, sepecides, sinti, ursari etc; o mare parte dintre aceste grupuri revendică și denumirea de romi. În general, toate aceste grupuri sunt, în mod colectiv, desemnate sub denumirea peiorativă de „țigani”, care – din rațiuni de descriere și fără conotații negative – este, de asemenea, utilizată în aceste fișe de informare.*

Această traducere, pentru care traducătorul își asumă întreaga responsabilitate, a fost publicată cu acordul Consiliului Europei.

TRADUCERE REALIZATĂ DE CENTRUL NAȚIONAL DE CULTURĂ A ROMILOR – ROMANO KHER
(WWW.ROMANIKULTURA.RO) - OANA C. PÔPESCU, CU SPRIJINUL INSTITUTULUI
INTERCULTURAL TIMIȘOARA (WWW.INTERCULTURAL.RO) - CĂLIN RUS

RĂSPUNDEREA PENTRU STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL FIȘELOR APARTINE AUTORILOR,
FĂRĂ CA ACESTE SĂ REPREZINTE, ÎN MOD NECESAR, POZIȚIA CONSILIULUI EUROPEI
SAU AL CNCR-RK ȘI A IIT.

Toate drepturile rezervate. Nici un extras din această lucrare nu poate fi tradus, reprodus, înregistrat sau transmis, sub nici o formă și prin nici un mijloc electronic (CD-Rom, Internet etc.) mecanic, fotocopie, înregistrare sau orice alt mod, fără autorizația prealabilă scrisă a Compartimentului Editurilor, Direcția de comunicare (F-67075, Strasbourg cedex sau publishing@coe.int).

► Pentru că romii au fost și au rămas marginalizați în societate, istoria lor este, adesea, neglijată în istoria oficială. Se știe și s-a dovedit din secolul al XVIII-lea că romani, limba lor, face parte din limbile indo – ariene și acest lucru atestă faptul că vorbitorii săi sunt de origine indiană. Totuși, oamenii obișnuiți nu știu aproape nimic despre istoria sau cultura acestei națiuni, care – din punct de vedere numeric – este cea mai mare minoritate din Europa. De altfel, guvernele naționale și organizațiile internaționale

FIȘE DE INFORMARE DESPRE ISTORIA ROMILOR: STRUCTURA

TABLOU CRONOLOGIC AL ISTORIEI ROMILOR ÎN ȘAPTE ETAPE

III. 1

Istoria pre-europeană: „prima migrație”, din India centrală către Bizanț | 250 BCE - 1400 CE **1**

250 BCE	0 BCE	250 CE	500 CE	750 CE
---------	-------	--------	--------	--------

Este imposibil să acoperim corect numeroasele aspecte ale istoriei romilor într-o singură etapă și să corectăm toate erorile trecutului în acest domeniu. Chiar dacă fișele de informare acoperă fazele și evenimentele cele mai importante ale acestei istorii, ele trebuie percepute ca un prim pas care, sperăm, va fi completat în viitor. Ca să permitem un progres pas cu

pas, am optat pentru o abordare deschisă în materie de prezentare: formatul (fișe individuale) și organizarea conținutului (liste deschise) pe care le-am reținut sunt destinate să faciliteze eventuale adăugiri. Acest concept de conținut deschis se reflectă în sistemul de numerotare a fișelor, care propune organizarea istoriei romilor în șapte faze:

1 ISTORIA PRE-EUROPEANĂ: „PRIMA MIGRARE” DIN INDIA CENTRALĂ CĂTRE BIZANȚ

Originea indiană și „drumul către Europa” via Persia, Armenia și Asia Mică, în epoca Imperiului Bizantin, sunt fapte incontestabile, mai ales datorită dovezilor lingvistice. Datorită sărăciei documentelor și „faptelor de necontestat”,

ca și importanței originii în orice proces de emancipare, această problemă constituie obiectul atât al unor teorii fondate pe realități științifice, cât și al unor speculații mai mult sau mai puțin bizare.

2 ISTORIA EUROPEANĂ TIMPURIE ȘI PRIMA DISCRIMINARE

Această a doua fază a istoriei romilor acoperă perioada începând cu „sosirea în Europa”, în secolul al XV-lea, ca și situația romilor în diverse regiuni ale Europei în secolele XVI

și XVII: situația lor în Imperiul Otoman și în Europa Centrală, servajul și robia în Valahia și Moldova, marginalizarea și persecutarea în Europa Occidentală.

3 POLITICI DE STAT: INTEGRAREA, ASIMILAREA FORȚATĂ, DEPORTAREA

În secolul al XVIII-lea, „Epoca Luminilor” în istoria europeană, romii sunt expuși unor „noi metode” de discriminare: „privare de libertate” în Spania și legi impunând asimilarea forțată în

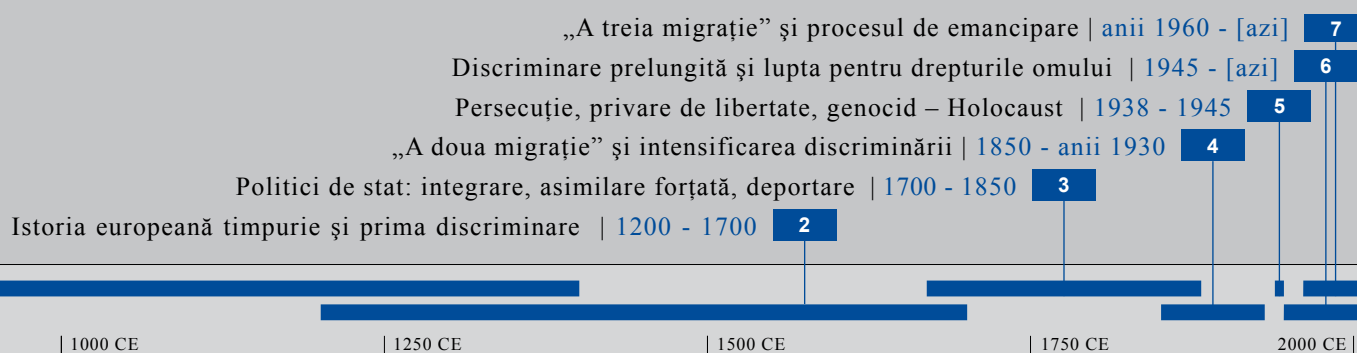
Imperiul Austro-Ungar; aceste metode contrastează cu tratamentul lor – în general – ca supuși egali, cu toate drepturile civile asociate, în Imperiul Rus.

4 „A DOUA MIGRAȚIE” ȘI INTENSIFICAREA DISCRIMINĂRII

În timpul celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, s-a produs un al doilea val de migrație: grupuri de romi din

Europa Centrală și de Sud-Est pleacă spre alte regiuni ale Europei, și, în unele cazuri, spre continentul american.

încearcă să combată segregarea, stigmatizarea și marginalizarea romilor și să asigure integrarea lor deplină în societate. Una dintre cheile integrării este educația, a romilor și ne-romilor, deopotrivă. O parte integrantă a acestui proces educativ rezidă în cunoașterea reciprocă a istoriei comune a romilor și ne-romilor, în Europa. Fișele de informare despre istoria romilor urmăresc să susțină acest proces de integrare, prin intermediul educației.

Procesele și schimbările politice survenite la cumpăna secolelor XIX-XX îi afectează și pe romi. Aceste schimbări se reflectă în intensificarea discriminării, într-o regiune care

altădată făcea parte din Imperiul Austro-Ungar și în tratamentul romilor ca un popor aparte (dar ca parte integrantă a societății) în tânăra Uniune Sovietică.

5 PERSECUȚIA, „INTERNARE”, GENOCIDUL – HOLOCAUSTUL

Genocidul nazist marchează o fractură în istoria recentă a romilor. El corespunde apogeei unei atitudini seculare de discriminare, stigmatizare și persecuție. Multe grupuri nu au depășit Holocaustul până astăzi. Holocaustul nu poate fi tratat ca aparținând trecutului: el face parte integrantă din viața romilor de azi, astfel încât non-romii

trebuie să fie de asemenea sensibilizați față de această perioadă din istoria romilor. Acest capitol este, poate, cea mai bună ilustrare a caracterului preliminar și deschis al fișelor de informare. Chiar dacă această secțiune conține numărul cel mai mare de fișe de informare redactate până în prezent, mai rămâne încă mult de scris.

6 DISCRIMINARE PRELUNGITĂ ȘI LUPTA PENTRU DREPTURILE OMULUI

După cel de-al doilea Război Mondial, romilor care au supraviețuit lagărelor de concentrare li se refuză orice ajutor sau act reparativ și, pentru mulți dintre ei, recunoașterea va veni prea târziu. Stigmatizarea și discriminarea nu au încetat după Holocaust.

Romii au fost întotdeauna și rămân marginalizați în societatea europeană. Această situație provoacă, în cele din urmă, autoorganizarea pentru emancipare și lupta pentru drepturile omului, la nivel internațional.

7 „A TREIA MIGRAȚIE” ȘI PROCESUL DE EMANCIPARE

Migrația recentă, dinspre Est spre Vest a romilor, debutează în cadrul mișcărilor muncitorilor care emigrează între Europa de sud-est și Europa Occidentală și se intensifică odată cu prăbușirea Uniunii Sovietice și a sateliților săi și cu dezintegrarea Republicii Federale

Socialiste Iugoslavia. Procesele care duc, de asemenea, la conflicte armate se înmulțesc și îi lovesc pe romi în diverse moduri: victime ale războiului, grup etnic marginalizat, etichetați în țările de destinație cu statutul de refugiați „doar” pe motive economice etc.

Din nou, ultimul punct de pe listă reflectă caracterul deschis al acestei lucrări. El reprezintă un articol care expune liniile principale ale migrațiilor recente Est-Vest și ar pu-

tea fi completat cu sub-articole despre detalii ale acestei evoluții globale.

► Fișele de informare sunt destinate profesorilor, studenților, factorilor de decizie, specialiștilor care lucrează cu romii sau abordează această problematică, precum și oricăror persoane interesate de istoria acestei minorități. Deși se bazează pe cele mai bune lucrări științifice disponibile în momentul actual, fișele nu au ambiția de a oferi o descriere științifică cuprinzătoare și critică a istoriei romilor; o astfel de operă rămâne să fie scrisă în viitor de autori potriviți. Scopul acestor fișe constă doar în a da informații de bază referitoare la istoria romilor, destinate unui public larg și utilizabile în toate contextele educative.

FIȘE DE INFORMARE DESPRE ROMI

Cum am spus mai sus, fișele de informare despre istoria romilor, de care ne ocupăm, fac parte dintr-o serie organizată în liste deschise. În afara acestui prim lot de fișe, produsul final va conține, de asemenea, fișe culturale, privind aspecte etnoculturale, de limbă, literatură, muzică, dans și arte. Ca și în cazul fișelor consacrate istoriei, informația

referitoare la cultura romă va trebui să fie, în egală măsură, considerată ca o introducere în domeniu. Chiar dacă faptele cele mai importante despre cultura romă vor fi acoperite cât mai bine cu putință, în aceste fișe de informare, acestea trebuie să fie percepute ca o primă etapă care, sperăm, va fi urmată de alte inițiative complementare. Scopul final al acestor fișe de informare elaborate în cadrul acestui proiect și dincolo de el este de a furniza un material complet și multifuncțional despre istoria și cultura romilor, cu scop educativ, dar și pentru marele public.

BIBLIOGRAFIE

Fraser, Angus (1992) The Gypsies, Oxford-Cambridge: Blackwell.
Cerenkov, Lev-Laederich, Stephane (2004) The Roma. Vol. I: History, Language and Groups, Bale: Schwabe.

MULȚUMIRI

Suntem recunoscători tuturor autorilor care au contribuit activ la aceste fișe de informație și persoanelor care au colaborat pasiv, acceptând ca lucrările lor să fie citate ca surse. Mulțumim în mod particular următoarelor organisme : University of Herdforshire Press, Gypsy, Centre de Recherches Tsiganes, Editorial Presencia Gitana, Picus Verlag, Bohlau Verlag Wien Köln Weimar, Schwabe Verlag Basel și Spiegel Verlag. Am avut șansa de a putea conta pe competența și sprijinul lui Mozes F. Heinschink, care, în mod special, a făcut posibil proiectul romani al Universității din Graz și, pe cale de consecință, fișele de informare de asemenea, și ne dă și acum prețiosul său concurs la toate activitățile legate de domeniu. Pe de altă parte, suntem foarte recunoscători regretatei Milena Hubșmanova ale cărei articole – redactate pentru RomBase*- sunt una dintre principalele referințe utilizate de redactorii fișelor de informare istorică.

*RomBase este un site web care publică informații în mod special redactate cu scopuri didactice, despre romi. (<http://romani.uni-graz.at/rombase/>)și ele au servit ca elemente de referință pentru fișele de informație.

ECHIPA FIȘELOR DE INFORMAȚIE ISTORICĂ

Redactare: Michael Wogg cu ajutorul lui Ulli Pawlata și Conny Wiedenhofer

Tehnoredactare și grafică: Marcus Wiesner

Coordonare: Proiectul romani al Universității din Graz, în strânsă colaborare cu proiectul „Educația copiilor romi în Europa” al Consiliului Europei